

Klassieke Olympiaden 2025-2026

Volwassenen Latijn

Vooraf aan de deelnemers

Een winnende vertaling voldoet aan een aantal voorwaarden. Eerst en vooral moet de brontekst uiteraard correct geïnterpreteerd zijn, waardoor we een juiste inhoud lezen. Daarnaast is de doelttekst ook een aangenaam leesbare en meeslepende tekst, waarbij de sfeer van het origineel bewaard blijft. Zorgvuldige woordkeuze en doordachte zinsbouw dragen bij tot een literair waardevolle Nederlandse tekst.

Let op: bewerkingen en creatieve eigen versies van het verhaal worden uitgesloten. In een Nederlandse vertaling wordt met alle elementen van de originele tekst *iets* gedaan: er staan in principe geen toegevoegde elementen, anders dan vanuit de noodzaak van het Nederlandse taaleigen. De jury verwacht een vlotte poëtische vertaling zonder de inhoud en vorm van het origineel te verwaarlozen.

Het is niet de bedoeling dat er reeds gepubliceerde vertalingen worden ingestuurd; verwacht wordt dat de vertaling speciaal met het oog op deze Olympiade is vervaardigd.

Omdat het niveau van de vertalingen van niet-classici de afgelopen jaren heel hoog was, hebben we sinds vorig jaar besloten bij de beoordelingen geen onderscheid meer te maken tussen classici en niet-classici.

Wel willen we graag weten of u classicus/classica (in opleiding) bent of niet en van welke vereniging(en) (NKV, VCN, VVG) u eventueel lid bent.

U kunt uw vertaling vóór 1 februari 2026 sturen naar olympiadeklassiekvow@gmail.com. Veel succes!

Inleiding: Publius Ovidius Naso

Publius Ovidius Naso, geboren in 43 v.Chr. in Sulmo, behoeft voor classici nauwelijks introductie. Zijn poëtische stijl, gekenmerkt door verfijnde retoriek, speelse ironie en een diep inzicht in menselijke emoties, maakte hem tot een van de meest gelezen en bestudeerde dichters van de oudheid.

Na zijn vaak besproken 'carmen et error' verblijft Ovidius met meer dan frisse tegenzin in Tomis aan de Zwarte Zee. In de eerste jaren van zijn ballingschap schrijft hij de *Tristia*, een werk dat minder frequent gelezen wordt, maar interessant is vanwege het andere perspectief: we ontmoeten een kwetsbaardere Ovidius.

Thematisch cirkelen de gedichten rond verlies, heimwee, de onrechtvaardigheid van zijn straf en de hoop op rehabilitatie. Het elegisch distichon dat hij hanteerde voor zijn liefdeselegieën (*Amores*, *Heroides*) krijgt in de *Tristia* een nieuwe, ernstigere invulling. Of dit oprechte smeekbeden zijn, of puur een vorm zijn van literaire strategie, blijft een vraag. Hoe dan ook bieden de gedichten een fascinerende inkijk in de literaire zelfrepresentatie van een dichter in crisis.

Voor de vertaalwedstrijd lezen we de negende elegie uit het derde boek. Geen grote introspectie, geen expliciete smeekbede maar we ontdekken wel een boeiende link tussen Ovidius' nieuwe woonplek en het verhaal rond Medea.

De tekst volgt de uitgave van John Barrie Hall (Teubner, 1995).

Tekst

Hic quoque sunt igitur Graiae—quis crederet?—urbes
inter inhumanae nomina barbariae;
huc quoque Mileto missi venire coloni,
inque Getis Graias constituere domos.
5 sed vetus huic nomen, positaque antiquius urbe,
constat ab Absyrti caede fuisse loco.
nam rate, quae cura pugnacis facta Minervae
per non temptatas prima cucurrit aquas,
impia desertum fugiens Medea parentem
10 dicitur his remos adplicuisse vadis.
quem procul ut vidit tumulo speculator ab alto,
'hostis,' ait, 'nosco, Colchide, vela, venit.'
dum trepidant Minyae, dum solvitur aggere funis,
dum sequitur celeres ancora tracta manus,
15 conscia percussit meritorum pectora Colchis
ausa atque ausura multa nefanda manu;
et, quamquam superest ingens audacia menti,
pallor in attonito virginis ore sedet.
ergo ubi prospexit venientia vela 'tenemur,
20 aut pater est aliqua fraude tenendus' ait.
dum quid agat quaerit, dum versat in omnia vultus,
ad fratrem casu lumina flexa tulit.
cuius ut oblata est praesentia, 'vicimus' inquit:
'hic mihi morte sua causa salutis erit.'

25 protinus ignari nec quicquam tale timentis
 innocuum rigido perforat ense latus,
ac cito divellit divulsaque membra per agros
 dissipat in multis invenienda locis,
neu pater ignoret, scopulo proponit in alto
30 pallentesque manus sanguineumque caput,
ut genitor luctuque novo tardetur et, artus
 dum legat extinctos, triste moretur iter.
inde Tomis locus hic dictus, quia fertur in illo
 membra sui fratris consecuisse soror.

Publius Ovidius Naso, *Tristia* III 9

Aantekeningen

v.1	hic	<i>Tomis</i>
v.3	Mileto ... coloni	<i>verwijzing naar de Griekse kolonisatie van het gebied rond de Zwarte Zee.</i>
v.7	rate	<i>de Argo</i>
v.9	impia	<i>verwijzing van het bedrog van Medea tegenover haar eigen familie</i>
v.9	parentem	<i>koning Aeetes van Colchis</i>
v.10	vadis	<i>ondiep water waar schepen voor anker kunnen gaan</i>
v.11	speculator	<i>‘wachter’</i>
v.13	Minyae	<i>afstammelingen van de Thessalische koning Minyas, bedoeld: de Argonauten</i>
v.19	tenemur	<i>woordspel samen met tenendus op v.20.</i>
v.25	ignari...timentis	<i>pleonastische nadruk op de onschuld van Absyrtus</i>
v.29	proponit	<i>‘tentoonstellen’, nadruk op de theatrale gruwel</i>
v.33	Tomis	<i>een mooi staaltje creatieve etymologie van Ovidius, verwijzend naar het Griekse τῆμνειν.</i>